

Kapitel 16 fra Augusta Etlars

Carit Etlars
MINDER
fortalte af ham selv

Hvorledes Salomon Baadsmand og Gjøngenhøvdingen blev til

Det Nordiske Forlag 1896

Fra 1. udgaven.
Fra og med side 160 - til og med side 166.

"Hør Carl, Du maa ikke blive vred; men der er ikke en eneste Bog af alle dem, Du har skrevet, som duer noget, ikke en eneste, om de saa har givet Dig hundrede Guldmedailler", sagde Kapitain *Mathias Brosbøll* i Slutningen af Fyrrerne til sin ældre Broder. "Vil Du følge mit Raad, saa træk i Sømandstøiet og drag ud med mig tilsøes, saa skal Du faae Noget at see, der er værd at skrive om, saadan Noget som Alexander Dumas' "Tre Musketerer"; det er den eneste Bog, som duer, førend Du bærer Dig saadan ad, bliver Du aldrig til Noget.

Kapitain Mathias, som forkyndte disse vise Ord, var en Kæmpe og en Type paa mandlig Skjønhed og Kraft med et rigt, gyldent Skjæg, dertil en vittig og resolut Mand. Han var tillige en praktisk Mand, som af og til i senere Tider, naar Vinteren stod for Døren, efter aarelange Søfarter en skjønne Dag uventet og uanmeldt traadte ind til sin Broder, Forfatteren, nikkede til ham, som om han havde seet ham for nogle Timer siden, og sagde:

"Naa, Carl, har Du sørget for Varme i mit Værelse? Jeg bliver her maaske nogle Maaneder, maaske et halvt Aar, dersom Du skikker Dig vel".

Saa flyttede han sine Sager ud i Frederiksberg Alle tilligemed Seil, som han omhyggelig reparerede til kommende Togt, medens Rummet gjenglød af hans Latter og Sømandshistorier, ogsaa af mere haandgribelige Løier, naar hans ældre Broder, træt af Pen og Bog, søgte ned i "Kahytten", hvor Kapitain Mathias herskede med en Despots Enevælde.

"Kom lidt herhen, Carl, og sæt Dig nu rolig og lad os tale sammen som to kjærlige Brødre. Seer Du, dette her kan umuligt vare ved, det har Du vel Forstand nok til at indse, trods din videnskabelige Uddannelse? I forgaars fik vi ikke Sylte, som er min Livret, og igaar fik vi ikke Grønlangkaal med Kjødpløse til, hvilken jeg sætter overordentlig Pris paa. Kom lidt nærmere". Og dermed begyndte en Boxning efter alle Kunstens Regler, medens det ellers saa stille Hus gjenglød af krigeriske Opsange og Indianerhyl.

En anden Dag inviterede Kapitainen Broderen ud at spadserere. "Se, nu sætter vi Kursen gjennem din Have i lige Linie uden at skeie ud til nogen af Siderne saameget som en Tomme", kommanderede Mathias, og afsted gik det, midt igjennem Fiskedammen, som "tilfældigvis" laae paatværs for Spadsereturen, fyldt med Guldfisk og Aborrer, ja, Rygtet vidste endog at fortælle, at der fandtes Karper. Nok er det, at Parkens tamme Vildænder og forskjelligartede Svømmefugle, møisommeligt samlede fra fremmede Egne, fløi skrigende til alle Sider, idet de to Brødre gladelig gik Arm i Arm i "Møllefossen", sank i Mudderet - men de kom atter tilsyne, halvkvale af Latter og i straalende Humeur, kravlede op paa den modsatte Bred, at se til som dyndede Sumpmænd.

Med den Slags yndefulde Lege og aandrig Skjæmt forkortede den hjemvendte Sømand en lang Vinter i Frederiksberg Alle. Af og til forenede en tredie Broder sig herude med de Andre, Premierlieutnant Johannes Brosbøll, bekjendt for sit Mod i Krigen, for hvilket han blev dekoreret foran Regimentsfronten. Hans Billede findes paa Simonsens store Krigsmaleri, Slaget ved Fredericia, som nu hænger i Fredericias Raadhussal. Johannes Brosbøll sees øverst paa en Skandse med Dannebrogspanen, idet han vinker til Kammeraterne, maaske ikke modigere end disse, men kjendelig fra de Øvrige paa sit lange, gule Skjæg, der hang ned over hans Bryst, og hans ualmindelig høie og kraftfulde Skikkelse.

Lieutenant Johannes var iøvrigt en Original, fuldblods Type for hine Dages praktiske og prøvede Soldater. Hans senere Liv som Toldembedsmand i Løgstør er endnu Mange i frisk Minde, og utallige er de morsomme Anekdoter, der lever om ham deroppe. Da han for

Exempel blev ældre, snublede han engang i Mørket over en Prop, hvoraf han fandt Anledning til at indgive Ansøgning til Ministeriet om Pension, fordi han var kommen til Skade i "Toldvæsenets" Tjeneste.

Naar Brødrene samledes, gjenlød Huset af Latter og Humor, saa Taarerne tilsidst trillede Tilhørerne ned ad Kinderne. Disse Naturmennesker, der i rigt Maal havde arvet det samme humoristiske Lune, som Carit Etlar er i Besiddelse af, efterlod mangan en frisk Ide og løftet Stemning, som atter senere kom til Udtryk i Forfatterens Værker.

"Hør, Carl, vi er altsaa enige om, at der ikke er en eneste Bog som duer, af Alt hvad Du har skrevet", sagde Kapitain Mathias en Foraarsdag i Slutningen af Fyrreerne, da Vinterisen var i Drift, og Skonnerten "Lively" laa klar til at forlade Holbæk. "Nu følger Du med mig tilsøs, saa skal jeg se hvad jeg kan gjøre ud af Dig.

Carit Etlar drog altsaa engang tilsøs. Noget egentlig Nyt oplevede han vel ikke ombord. Fra Barndommen var han jo vant til at færdes blandt vore taktfaste og djærve Sømænd saavel hjemme i Fredericia som ude ved Vesterhavet. Men da "Lively" lettede Anker og gled ud mod det aabne Hav, førte Skonnerten alligevel Carit Etlar ind i et nyt Afsnit af hans Liv. Efter aarelange, anstrengende Studier, Nattevaagen, Kampe for Tilværelsen, Kappelstrid, pludselig at befinde sig i de uvante og livskraftige Omgivelser mellem Fartøiets raske Mandskab, i hvis Matrosgjerning han deltog, denne pludselige Overgang fra Hovedstadens nervepirrende Aandsliv til det friske Hav, alt dette Uensartede og Eventyrlige tiltalte Digterens handlekraftige Natur og vækkede andre Evner. Han indsgede dette Livs Eiendommeligheder, og naar han saa efter endt Dagværk kom ned i sit Lukaf, begyndte Figurer som Tordenskjold, Salomon Baadsmænd og Gorm at dæmre og forme sig i afbrudte Skitser, der laa henkastet paa Papirstumper omkring i Rummet. Det er saaledes paa nært Hold, at Carit Etlar har studeret sine Sømændsskikkelser.

Kapitain Mathias slap imidlertid ikke saa let sin Yndlingstanke om en ny Musketerudgave paa Dansk. Han kom af og til ned og forhørte sig med kyndig og overlegen Mine om, hvor vidt Broderen var naaet, og inden Carit Etlar atter opgav Søvæsenet, havde han lagt en fuldstændig Plan til "Gjøngehøvdingens" første Deel.

"Ja, det var et herligt Liv", pleiede han at sige, naar Talen faldt paa hin Tid. "I maa huske paa, jeg var ikke ude for at sidde paa Stads; men jeg deltog i Matrosgjerningen med Liv og Sjæl. De talte deres eget Sprog i min Nærværelse, og jeg maatte tage ordenlig fat, før de vilde anerkjende mig for deres Ligemand. Uh, disse Nattevagter i Slud og Storm var fæle - sort Nat, Bølgebjerge, Skibslanterner og klaprende Tovværk, og naar jeg saa endelig forkommen søgte ned i Køien, der forresten ogsaa var klam, hændte det, at min kjærlige Broder kom ned, medens Skibet krængede og Bølgerne dundrede, ruskede mig vaagen og raabte i mit Øre med øm Deltagelse:

"Se saa, Carl, nu har vi gjort Alt, hvad der staaer i menneskelig Magt for at bjerge Skude og Liv og Helsen, saa maae vi lægge Resten i Gudfaders Haand. Jeg vil derfor ikke fortænke Dig i, om Du snarest muligt staaer op og tager dit pæne Tøi paa, for hvad der kan hændes".

"For disse Strabadser tog jeg iøvrigt min Hævn", fortæller Carit Etlar. "Vi laae engang i Holbæk Fjord med en svær Last og turde ikke gaae ud, for det blev Høivande. Min Broder og jeg gik da i Land ved Rørvig, hvor jeg inviterede ham ud at kjøre. Jeg var Kusk, og da vi var kommet vel ind mellem Sandbankerne, lod jeg staae til og kjørte omkring, op og ned,

mens Vognen knagede, og Mathias brølede, at han vilde staa af; men han kom ikke af".

Ombord paa Skonnerten "Lively" lærte Carit Etlar fortrinsviis Styrmand *Hermansen* at kjende, en Personlighed, der senere er traadt frem i Bøgerne i mange forandrede Skikkelser, tilsidst i Mads Knaps.

Hermansen samlede hver Aften en Kreds af Folkene om sig, selv Matrosene, som skulde tilkøis, foretrak at sidde oppe i Taagen for at lytte til Styrmandens Historier, dem han forsikrede selv at have oplevet, og hvoraf der ikke var et Ord Sandhed, medens hans smaa Øine udsendte poliske Blink. For Exempel, hvorledes han engang havde været rettet an paa Tallerkenen for en Hai, saa godt som med hele Underkroppen mellem Tænderne paa en lækkersulten Kavaleer, men i et beleiligt Øjeblik blev reddet ved egen Snarraadighed og utrolig Behændighed. - Paa en af de smaa Antiller var der blevet ham tilbudt Ægteskab af en indfødt Prindsesse - Vorherre bevares.

"Til at finde paa en Opsang, maaske lidt tvetydig, havde Hermansen ikke sin Mage, og jeg maatte opbyde al min Opfindsomhed for at holde ham Stangen som første Opsanger, hvilket var min største Fornøielse", fortæller Forfatteren. "Vi sang saaledes improviserede Vexelsange under Ind- og Udlosning og samlede ofte en heel Kreds af leende Tilhørere, som øvede en utrolig oplivende Indflydelse paa Hermansen. Skade, at jeg ikke dengang nedskrev disse Sange".

"Mit sidste Søtogt var til Stettin, hvor min Broder skulde hente Tømmer for Marineministeriet under Vaabenstilstanden 1848. Imens vi blev slæbt op gjennem Oderen, kom vi forbi Begyndelsen til en tysk Krigsflaade. Vi havde vor Fornøielse af at se et Fartøi daske ind paa Bolværket, uden at Officererne var istand til at lægge bi paa en sømmelig Maade, i hvilken Anledning han modtog nogle drøie Raad af Hermansen. Saa tog vi vor Ladning ind og seilede tilbage. Da vi kom forbi de tyske Fartøier, fandt Hermansen det passende at hilse ved at heise en tom Sæk op paa Gaffelen til vort Storseil, og det gik meget godt.

Da vi atter kom ud i rum Sø, kneb det med at faae Ende paa Dagen. Solen skinnede, Veir og Sø var mod os. Kapitainen viste sig i Kahytslugen og udsendte en høi Gaben, kaldte paa mig og nedlod sig til en Raadslagning om, hvorledes vi skulde faae Bugt med Tiden. Enden blev, at han foreslog os at slagte Grisen, vi havde med ombord, og forsøge, om vi ikke kunde bringe det ud til en Sylte endnu samme Aften.

Forslaget vandt især Hermansens Bifald og blev strax sat iværk. Forberedelserne var truffet i et Øieblik. Kokkedrengen kneb henrykt Grisen i Halen, for at faae den til at skribe, og Tyskernes Tænder til at løbe i Vand efter vor Lækkerbiskken, Hermansen hvæssede Kniven og svang den med sære Fagter, - nok er det, vi fik varm Sylte den Lørdag Aften. Maanen skinnede over vort Dæk og over en Flok livsglade Søgutter, - men hvem der var Mester for den Sylte, forbyder min Blufærdighed mig at fortælle. Efter endt, velmagende Maaltid dandsede Kokkedrengen en nylig indstuderet Zigeunerindedands til Harmonikaspil, medens Hermansen traadte en prægtig Reel".

Med dette Togt afsluttede Carit Etlar sit Sømandsliv. Da han steg iland paa dansk Grund ledsagedes han af Svend Gjønge, Ib, Tordenskjold og Salomon - og de ere blevne iland siden.

----- 0000000 -----